

ПО 04 Колір та кольоровідтворення

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність	В2 Дизайн
Освітня програма	Дизайн
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	Очна (денна)
Рік підготовки, семестр	I курс, осінній семестр - очна (денна)
Обсяг дисципліни	4 кредити ЕКТС/120 год. (лекції – 30 год., практикуми – 16 год., лабораторні – 14 год., СРС – 60 год.)
Семестровий контроль	залік
Розклад занять	roz.kpi.ua
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу	к.т.н., доцент кафедри ТПВ, Васильківська Олена Іванівна, vas.ilonka7@gmail.com к.т.н., доцент кафедри ТПВ, Хмілярчук Ольга Іларіонівна, oilar@ukr.net
Розміщення курсу	https://do.ipk.kpi.ua/course/view.php?id=8241

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

«Колір та кольоровідтворення» є базовою навчальною дисципліною, вивчення якої спрямоване на ознайомлення з теоретичними та практичними основами теорії кольору, його фізичних та психофізіологічних властивостей в аспекті проблем кольорової гармонії та естетичного й психологічного впливу кольору на людину.

Метою дисципліни є формування у здобувачів стійкої системи знань, що дозволяють пояснити ряд явищ кольорового сприймання, розуміння умов утворення гармонійних поєднань кольорів, їхньої систематизації та впливу на зоровий апарат людини для подальшого застосування в дизайнерській діяльності.

Предмет дисципліни — теоретичні основи природи світла, особливості зорового сприйняття кольору, асоціації, що викликаються різними кольорами і їхніми сполученнями, закономірності гармонії кольірних відносин, можливостей точного відтворення кольірних відтінків та їхніх поєднань.

В результаті опанування навчальної дисципліни студенти мають продемонструвати наступні результати:

знання: загальних положень теорії кольору, основного понятійного апарату, взаємодії світла й кольору, світлових явищ як причини виникнення кольору, системи кольорових гармоній та способи їхнього утворення, принципів оптичних та механічних законів змішування кольорів та роботи з різними кольоровими матеріалами, фізіологічних і психологічних властивостей кольору та впливу його на людину;

вміння: визначати основні характеристики кольору, володіти прийомами змішування кольорів (оптичне, механічне та просторове), створювати палітру кольорів із заданими характеристиками, враховувати асоціативні та оптичні властивості кольору в дизайн-проектуванні й формотворенні, застосовувати художньо виразні засоби та символічні властивості кольору у творчій та проектній дизайнерській діяльності;

навички: творчого застосування знань принципів кольорових гармоній, взаємодії кольорів та кольорових сполучень, колористичного підходу до вирішення проектних завдань у дизайн-проектуванні.

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі дизайну, або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів дизайну та характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 01 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 07 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Фахові компетентності (ФК)

ФК 08 Здатність здійснювати колористичне вирішення майбутнього дизайн-об'єкта.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 15 Розуміти українські етнокультурні традиції у стильових вирішеннях об'єктів дизайну, враховувати регіональні особливості етнотришки у мистецьких практиках.

ПРН 18 Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів дизайну.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення цієї дисципліни необхідне засвоєння наступних дисциплін: «Художнє формотворення», «Аналітичний рисунок», «Живопис».

Дисципліна забезпечує подальше вивчення професійних дисциплін: «Теорія дизайну», «Живопис», «Основи композиції», «Дизайн та конструювання поліграфічної продукції. Частина 1. Дизайн та конструювання акцидентної продукції», «Дизайн та конструювання поліграфічної продукції. Частина 3. Дизайн та конструювання паковань і етикеток», «Дизайн та конструювання поліграфічної продукції. Частина 2. Дизайн та конструювання друкованої книги», «Дизайн та конструювання поліграфічної продукції. Частина 4. Дизайн та технології виробництва реклами», «Дизайн та конструювання поліграфічної продукції. Курсова робота», «Основи реклами», «Візуалізація дизайн-проектів», а також проходження виробничої і переддипломної практик та виконання дипломного проектування.

3. Зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Наукове підґрунтя вчення про колір.

РОЗДІЛ 2. Закономірності колірної композиції

РОЗДІЛ 3. Вплив кольору на людину

РОЗДІЛ 4. Колір в дизайні

4. Навчальні матеріали та ресурси

Основна література:

1. Імтен Йоганес. Мистецтво кольору: Суб'єктивний досвід і об'єктивне пізнання як шлях до мистецтва/ Й. Імтен. Переклад з німецької – Київ: ArtHuss, 2022. – 98 с.
2. Алекс В. Вайт. Основи графічного дизайну. Третє видання. К.: ArtHuss, 2024. 232 с.
3. Йоганнес Імтен. Елементи образотворчого мистецтва: Навчальне видання щоденника. К.: ArtHuss, 2024. 168 с.
4. Йозеф Альберс. Взаємодія кольору/ Й. Альберс. Переклад з англійської – Київ: ArtHuss, 2024. – 208 с.
5. Бемі Патрік. Анатомія кольору/ П. Бемі. Переклад з англійської - Київ: ArtHuss, 2023. - 366 с.
6. Ліампріс Айзмен. PANTONE: XX століття в кольорах/ Л. Айзмен, К. Рекер. Переклад з англійської - Київ: ArtHuss, 2024. - 208 с.
7. Прищенко С.В. Кольорознавство: навч. посібник/ за ред. проф. Є.А.Антоновича. — К.: Альтерпрес, 2010. — 354 с.
8. Наталя Удріс-Бородавко. Графічний дизайн з українським обличчям. К.: ArtHuss, 2024. 208 с.

Допоміжна література:

1. Еллен Лаптон, Дженніфер Коул Філіпс. Основи. Графічний дизайн 04: Нові основи. К.: ArtHuss, 2024. 262с.
2. Печенюк Т. Кольорознавство / Т. Печенюк. – К.: Грані-Т, 2009. – 192 с.
3. Даниленко В.Я. Основи дизайну: підручник. – Харків: ХДАДМ, 2003. – 320 с.
4. Бойчук В.М. Практичне кольорознавство: методичні рекомендації / В.М. Бойчук / Луцьк: Твердиня, 2011. – 30 с.

5. Прокопович Т. А. Основи кольорознавства : – навч. посіб. / Тетяна Анатолівна Прокопович. – Луцьк: Вежа-Друк, 2016. – 120 с.
6. Лотошинська Н. Д., Івахів О. В. Теорія кольору та кольороутворення. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 204 с.
7. Прокопович Т. А., Каленюк О. М., Вахрамєєва Г. І. Основи кольорознавства та декоративно-прикладного мистецтва : навч. посіб. / Прокопович Тетяна Анатоліївна, Каленюк Ольга Миколаївна, Вахрамєєва Галина Іванівна – Луцьк : Поліграфічний центр «Друк Формат», ФПО Покора І. О., 2019. – 91 с.
8. Балбус Т.А., Рублевська Н.В., Мацишина З.А., Тарасюк І.І., Синенький Д.В. Спільні аспекти у методиці викладання композиції та кольорознавства для студентів мистецьких спеціальностей. Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»). 2023. № 5(11) 2023. С. 922-932.
9. Горбатенко Л. П. Проблема гармонізації кольору у навчальному курсі «Кольорознавство». Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2015. № 2. С. 9-12. .

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Основні методи навчання для лекційних занять — пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний — одержання знань з електронних презентацій, навчально-методичної літератури, сприйняття та осмислення наведеної інформації, фактів, оцінок, висновків. Поряд з тим використовується наочний метод, де джерелом знань є презентації наочних прикладів опрацювання інформації, демонстрація відеороликів. Також при виконанні окремих практичних завдань застосовується репродуктивний метод, тобто завдання виконуються за рекомендаціями на прикладах для засвоєння і відтворення засвоєваних знань. Зазначені вище методи разом сприяють формуванню знань, навичок і вмінь у студентів, формують основні розумові операції — аналіз, синтез, узагальнення; методи орієнтовані на пробудження інтересу, пізнавальної потреби, актуалізації базових знань, необхідних умінь і навичок; на вивчення нового матеріалу; на конкретизацію та поглиблення знань, набування практичних умінь і навичок, які сприяють використанню пізнаного. Під час навчання та для оперативної взаємодії зі студентами використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні та мережеві технології для вирішення навчальних завдань, а також обладнання (проектор та електронні презентації для лекційних занять). Рівень опанування матеріалу визначається викладачем за результатами захисту кожної практичної роботи, лабораторної та самостійної (творчої) роботи.

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ ТА ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ПИТАНЬ

РОЗДІЛ 1. Наукове підґрунтя вчення про колір.

Тема 1.1. Вступ. Предмет і завдання дисципліни. Основні поняття і термінологія. Історія розвитку кольорознавства. Основні категорії та проблеми вчення про колір. Колір в природі.

Тема 1.2 фізичні (природно-наукові) основи кольору. Природа світла. Світлові зміни, що сприймаються оком. Відбиття та поглинання світла різними тілами. Освітлення і предметний колір, природне та штучне освітлення.

Тема 1.3 Фізіологічні особливості сприйняття кольору. Око як орган сприйняття. Світлова чутливість та адаптація ока. Дальтонізм.

Тема 1.4 Колірні системи (систематизація кольорів та їхнє вимірювання). Адитивна й субтрактивна моделі. Колірне коло. Властивості кольорів. Хроматичні та ахроматичні кольори. Способи змішування кольорів.

Тема 1.5 Температура кольору: теплі й холодні кольори, абсолютна й відносна температура кольору. Баланс білого. Локальний колір, відтінок, підтон: особливості створення й застосування в дизайні.

РОЗДІЛ 2. Закономірності колірної композиції

Тема 2.1. Різноманітні концепції створення колірних гармоній. Закономірності гармонійних колірних поєднань. Побудова гармонійних сполучень кольорів.

Тема 2.2. Оптичне просторове змішування (пуантилізм, дивізіонізм). Особливості, методи створення й застосування в дизайнерській діяльності.

Тема 2.3. Колірні контрасти: за кольоровим тоном, доповнюючих кольорів, послідовний, одночасний (симультанний), кольоровий одночасний, світлотітний, контраст за насиченістю, контраст розповсюдження.

Тема 2.4. Просторові властивості кольору. Взаємозв'язок кольору й форми.

РОЗДІЛ 3. Вплив кольору на людину

Тема 3.1. Колірні асоціації. Психологічний та фізіологічний вплив кольору на людину. Фізіолого-психологічний вплив кольору в графічному дизайні.

Тема 3.2. Традиції колірних традицій різних епох і народів

РОЗДІЛ 4. Колір та світло в дизайні.

Тема 4.1. Колір у дизайні. Колір як універсально-конструктивний засіб візуального повідомлення. Гармонія кольору в графічному дизайні. Колір як чинник психофізіологічного комфорту, емоційно-естетичного впливу в системі візуальних комунікацій.

ПРАКТИКУМИ

ПР 1. Властивості кольору. Клаузура «вільної руки».

Ознайомлення з основними властивостями кольорів; поняттям світлоти, насиченості, колірного тону. Виконання клаузури «вільної руки» на основі рівноступеневого ахроматичного ряду.

ПР 2. Рівноступеневий перебіг кольорів тіньового ряду.

Ознайомлення з принципами формування рівноступеневого перебігу кольорів тіньового ряду за світлотою, змінення насиченості при зміні світлоти. Виконання творчої композиції на основі отриманих рядів.

ПР 3. Рівноступеневі перебіги доповнюючих (комплементарних) кольорів тіньового ряду.

Ознайомлення з принципами формування рівноступеневого перебігу доповнюючих (комплементарних) кольорів. Виконання творчої композиції на основі отриманих рядів.

ПР 4. Гармонійне поєднання кольорів: комплементарні, споріднені (аналогові), тріада.

Побудова комплементарних, споріднених (аналогових), тріадних гармоній кольорів.

ПР 5. Гармонійне поєднання кольорів: спліт-комплементарні, подвійні комплементарні (квадрат, прямокутник).

Побудова спліт-комплементарних, подвійних комплементарних (квадрат, прямокутник) гармоній кольорів.

ПР 6. Методи оптичного змішування кольорів.

Ознайомлення з принципами створення тональних переходів методами оптичного змішування. Створення творчої формальної композиції.

ПР 7. Колірно-асоціативна композиція.

Виконання вправи на відтворення кольором певних асоціацій (понятійних, фізичних, візуальних).

ЛАБОРАТОРНІ РОБОТИ

ЛР 1. Рівноступеневий ахроматичний ряд.

Виконання рівноступеневого ахроматичного ряду, аналіз схем поєднань ахроматичних тонів різних світлотних діапазонів.

ЛР 2. Механічне змішування: лесирування.

Виконання сітчастої структури 9x9 кольорів методом лесирування.

ЛР 3. Оптичне змішування: пуантилізм, дивізіонізм.

Виконання нашарування фарб у техніках оптичного змішування кольорів.

ЛР 4. Контрасти. Колір та форма.

Формування таблиці основних видів контрастів (вибірково).

6. Самостійна робота студента

Для ефективного засвоєння матеріалу студенти виконують такі види самостійної роботи: підготовка до аудиторних занять (з аналізом лекційного матеріалу), виконання практикумів, оформлення результатів виконання лабораторних робіт, підготовка до заліку.

Студенти самостійно поглиблюють теоретичні знання за тематикою лекційного матеріалу, а також в межах самостійної роботи доопрацьовують завдання практикумів, що розпочаті на аудиторних заняттях.

Теоретичний матеріал	СРС
РОЗДІЛ 1. Наукове підґрунтя вчення про колір.	2
РОЗДІЛ 2. Закономірності колірної композиції.	2
РОЗДІЛ 3. Вплив кольору на людину.	2
РОЗДІЛ 4. Колір та світло в дизайні.	2
Всього годин СРС на вивчення теоретичного матеріалу	8

Практикуми	
ПР 1. Властивості кольору. Клаузура «вільної руки».	4
ПР 2. Рівноступеневий перебіг кольорів тіньового ряду.	4
ПР 3. Рівноступеневі перебіги доповнюючих (комплементарних) кольорів тіньового ряду.	6
ПР 4. Гармонійне поєднання кольорів: комплементарні, споріднені (аналогові), тріада.	8
ПР 5. Гармонійне поєднання кольорів: спліт-комплементарні, подвійні комплементарні (квадрат, прямокутник).	8
ПР 6. Методи оптичного змішування кольорів.	4
ПР 7. Колірно-асоціативна композиція.	4
Всього годин СРС на на опрацювання практичного матеріалу	38
Лабораторні роботи	
ЛР 1. Рівноступеневий ахроматичний ряд.	2
ЛР 2. Механічне змішування: лесирування	2
ЛР 3. Оптичне просторове змішування: пуантилізм, дивізіонізм.	2
ЛР 4. Контрасти. Колір та форма.	2
Всього годин СРС на опрацювання лабораторних робіт	8
Підготовка до заліку	6
Всього годин СРС	60

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування лекцій, лабораторних та практичних занять, а також відсутність на них, не оцінюється. Однак, студентам рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них викладається теоретичний матеріал та розвиваються навички, необхідні для виконання лабораторних робіт та тематичних завдань.

Усі практичні (творчі) роботи виконуються студентом самостійно.

У разі виявлення схожості робіт з чужими розробками та презентування студентом їх як власних буде вважатися порушенням академічної доброчесності (плагіатом), роботи студенту не зараховуються.

Студенту можуть бути нараховані заохочувальні бали (до 10 балів) за оригінальний підхід та використання нестандартних прийомів при виконанні практичних (творчих) робіт.

Усі перескладання здійснюються відповідно до регламенту затвердженого у КПІ ім. Ігоря Сікорського.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Оцінювання результатів навчання виконується згідно «Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського».

Поточний контроль: перегляд практичних і самостійних (творчих) робіт з обговоренням та оцінюванням здійснюється на всіх етапах практичних занять, що проводяться в аудиторіях. Результати поточного контролю заносяться викладачем у модуль «Поточний контроль» Електронного кампусу.

Календарний контроль: провадиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу. Результати календарного контролю заносяться у модуль «Календарний контроль» Електронного кампусу.

Семестровий контроль: залік.

Оцінювання практикумів, лабораторних та творчих робіт

№ роботи	Максимальна кількість балів (виконання та захист)	№ роботи	Максимальна кількість балів (виконання та захист)
ПР 1	10	ЛР 1	4
ПР 2	10	ЛР 2	4
ПР 3	10	ЛР 3	4
ПР 4	15	ЛР 4	4
ПР 5	15		

ПР 6	10		
ПР 7	12		
1 календарний контроль (8 тиждень навчання)	Виконання та захист ПР1-ПР3, ЛР 1- ЛР 2 мінімум 18 балів		
2 календарний контроль (15 тиждень навчання)	Виконання та захист ПР4-ПР7, ЛР 3- ЛР 4 мінімум 36 балів		
Сума балів за семестр		100	

Умови допуску до семестрового контролю: виконання всіх практикумів (творчих) завдань.

На останньому за розкладом занятті в семестрі викладач проводить семестровий контроль, під час якого студентами презентуються всі виконані практичні (творчі) завдання, оформлені належним чином. Поточні пошукові ескізи варіантів вирішення завдань надаються також.

Критерії оцінювання робіт:

- відповідність виконаної роботи темі та умовам завдання;
- вміння komponувати складові композиції;
- якість графічної подачі, охайність виконання;
- оригінальність художньо-образного рішення.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти регулюється «Положенням про визнання в КПІ ім. І. Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті» (<https://osvita.kpi.ua/node/179>), згідно з яким визнання результатів навчання проводиться, як правило, до початку семестру. Освітній компонент може бути зарахований частково за результатами подання документів (сертифікатів) про проходження професійних курсів/тренінгів, онлайн освіти тощо за тематикою освітнього компонента.

Опис матеріально-технічного та інформаційного забезпечення дисципліни

Дисципліна повністю забезпечена лекційними аудиторіями з сучасною технікою для проведення як лекцій у формі презентацій. так і практичних та лабораторних занять.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом, к.т.н., доцентом, Васильківською Оленою Іванівною,
к.т.н., доцентом, Хмілярчук Ольгою Іларіонівною,

Ухвалено: кафедрою ТПВ (протокол № 17 від 25.06.2025 р.)

Погоджено: Методичною комісією ВІПІ, протокол № 12 від 30.06. 2025 р.

Си́лабус зі змінами

Ухвалено: кафедрою ТЛВ, протокол № 2 від 10.09.2025 р.

Погоджено: Методичною радою ВПІ протокол № 1 від 03.10.2025 р.